

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 listopada 2017 r.

Pozycja 203

POSTANOWIENIE z dnia 15 listopada 2016 r. Sygn. akt Ts 12/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.G. w sprawie zgodności:

- 1) art. 116 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.) z art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 121 § 2 i 9 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.) z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 5 stycznia 2016 r. (data nadania) A.G. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że: po pierwsze, art. 116 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U.90.557, ze zm.; dalej: kkw) w zakresie, w jakim nakłada na skazanego pozbawionego wolności obowiązek i przymus wykonywania pracy, jest niezgodny z art. 65 ust. 1 Konstytucji; po drugie, art. 121 § 2 i 9 kkw w zakresie, w jakim wyłącza obywatela wykonującego pracę zarobkową w warunkach wykonywania kary pozbawienia wolności i na podstawie skierowania do pracy spod ochrony zagwarantowanej w przepisach ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U.2014.1502, ze zm.) i w przepisach regulujących prawo do ubezpieczeń społecznych, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Skarżący wystąpił do Sądu Rejonowego w I. o ustalenie stosunku pracy, w czasie gdy wykonywał pracę w warunkach pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w I. Sąd Rejonowy w I. wyrokiem z marca 2015 r. oddalił powództwo skarżącego, stwierdziwszy, że nie łączył go z Zakładem Karnym stosunek pracy, a był tam zatrudniony na podstawie skierowania do pracy. Od powyższego orzeczenia skarżący wniósł apelację, którą Sąd Okręgowy w B. oddalił wyrokiem z października 2015 r. Sąd odwoławczy podzielił argumentację sądu *a quo* i uznał, że praca wykonywana przez skazanego w warunkach pozbawienia wolności nie jest stosunkiem pracy,

lecz jego obowiązkiem, a między skazanym i zakładem karnym nie dochodzi do nawiązania stosunku pracy.

Zdaniem skarżącego art. 116 § 1 pkt 4 kkw w zakresie, w jakim nakłada na skazanego pozbawionego wolności obowiązek wykonywania pracy, stanowi niedozwoloną formę wywierania przymusu pracy na skazanych, co pozostaje niezgodne z wyrażoną w art. 65 ust. 1 Konstytucji zasadą wolności pracy i swobody zatrudnienia. Skarżący podnosi także, że zakwestionowany przepis art. 121 § 2 i 9 kkw dopuszcza możliwość zatrudniania skazanych w oparciu o dwie różne podstawy prawne, tj. albo na podstawie skierowania do pracy, albo w ramach umowy cywilnoprawnej, a w konsekwencji prowadzi do różnego traktowania osadzonych w zakładach karnych, co jest niezgodne z zasadą równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 37 ust. 1 w związku z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z powodu jej formalnych uchybień.

Skarżący w przekazanej do rozpoznania Trybunałowi skardze konstytucyjnej domaga się stwierdzenia, że art. 116 § 1 pkt 4 kkw w zakresie, w jakim nakłada na skazanego pozbawionego wolności obowiązek i przymus wykonywania pracy, jest niezgodny z art. 65 ust. 1 Konstytucji. Jednakże skarżący w czasie odbywania kary pozbawienia wolności, w trakcie której wykonywał pracę na podstawie skierowania, ani razu nie kwestionował zasadności przymusu jej wykonywania. Z przywołanych w skardze konstytucyjnych orzeczeń Sądu Rejonowego w I. z marca 2015 r. oraz Sądu Okręgowego w B. z października 2015 r. jasno wynika, że skarżący domagał się jedynie ustalenia stosunku pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w celu stwierdzenia nabycia uprawnień rentowych. Nie kwestionował natomiast istoty, zasadności ani celów realizowania obowiązku pracy w trakcie wykonywania kary pozbawienia wolności. W skardze konstytucyjnej skarżący wskazał, że „od samego początku od dnia, jak podjął zatrudnienie w warunkach pozbawienia wolności pozostawał w przekonaniu, że posiada status pracownika, że z Zakładem Karnym wiąże go stosunek pracy, czuł się pracownikiem, otrzymywał wynagrodzenie, wykonywał pracę w określonych ramach czasowych, na oznaczonym stanowisku i etacie, była badana jego zdolność do pracy, praca była wykonywana pod kierownictwem”, a to znaczy, że skarżący nie kwestionował istnienia obowiązku wykonywania pracy na podstawie art. 116 § 1 pkt 4 kkw.

Ponadto, skarżący sam wnioskował o zatrudnienie w trakcie przebywania w zakładzie karnym. Nie ulega zatem wątpliwości, że skarżący nie tylko nie kwestionował obowiązku wykonywania pracy w trakcie pobytu w zakładzie karnym, ale akceptował go i czerpał wynikające z niego korzyści.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zarówno wyrok Sądu Rejonowego w I. z marca 2015 r., jak i wyrok Sądu Okręgowego w B. z października 2015 r. nie zostały wydane na podstawie art. 116 § 1 pkt 4 kkw, gdyż skarżący w pozwie, a później w wywiedzionej apelacji, w ogóle nie kwestionował istnienia obowiązku pracy.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK w skardze konstytucyjnej należy w pierwszej kolejności określić przedmiot kontroli, tj. przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach

lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. Powyższy wymóg w odniesieniu do analizowanej skargi konstytucyjnej nie został spełniony, gdyż skarżący zakwestionował przepis, który nie był podstawą prawną orzeczeń wskazanych w skardze konstytucyjnych jako ostateczne. Oznacza to, że zarzuty skarżącego dotyczące niekonstytucyjności art. 116 § 1 pkt 4 kkw, w przywołanym przez niego zakresie, pozostają bez związku z orzeczeniami, które wskazał jako te, z którymi wiąże naruszenie konstytucyjnych wolności i praw.

Trybunał przypomina, że skarga konstytucyjna jest indywidualnym środkiem ochrony, inicjującym kontrolę konstytucyjności przepisów prawa, które znalazły zastosowanie w konkretnej sprawie. Oderwanie kontroli konstytucyjności od orzeczeń wydanych w sprawie skarżącego *de facto* prowadziłoby do przyjęcia abstrakcyjnej weryfikacji zgodności przepisów z Konstytucją. Niedopuszczalne jest zatem wniesienie skargi konstytucyjnej, w której zarzuty niekonstytucyjności nie mają żadnego związku z orzeczeniem, z którym skarżący łączy naruszenie konstytucyjnych wolności i praw. Ze względu na powyższe na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Ponadto w skardze konstytucyjnej skarżący jako wzorzec kontroli konstytucyjności zaskarżonych przepisów art. 121 § 2 i 9 kkw wskazał art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny po raz kolejny przypomina, że – jak wynika z utrwalonego orzecznictwa – art. 32 ust. 1 Konstytucji nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli w postępowaniu inicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej (zob. np. postanowienia TK z: 24 października 2001 r., sprawa SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225 oraz 20 lutego 2008 r., sprawa SK 27/07, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 22 i wyroki TK z: 13 stycznia 2004 r., sprawa SK 10/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 2; 23 listopada 1998 r., sprawa SK 7/98, OTK ZU nr 7/1998, poz. 114 i 10 lipca 2000 r., sprawa SK 21/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 144). Artykuł 32 ust. 1 Konstytucji może być zatem powołany jako wzorzec kontroli w postępowaniu skargowym tylko wówczas, gdy zostanie odniesiony do treści innych norm konstytucyjnych chroniących poszczególne wolności i prawa naruszone kwestionowaną w skardze konstytucyjnej regulacją (zob. np. postanowienie TK z 3 marca 2002 r., sprawa Ts 108/01, OTK ZU nr 2/B/2002, poz. 138 i cytowane tam orzecznictwo).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.